

Міністерство освіти і науки України
Чорноморський національний університет імені Петра Могили

О. Н. Євтушенко, В. І. Андріяш

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З КУРСУ «ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ»

У межах проекту «Державна політика формування
ефективного функціонування та розвитку
спроможних до самоврядування територіальних громад
у процесі децентралізації як запорука національної безпеки»
№ держреєстрації ID:118528 03.07.2017 (466-1)

Випуск 274

Миколаїв – 2019

УДК 35.072.2(076)

Е 27

Рекомендовано до друку вченою радою Чорноморського національного університету імені Петра Могили (протокол № 9 від 16 травня 2019 р.).

Рецензенти:

Хаджирадєва С. К. – доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри публічного управління та публічної служби НАДУ при Президенті України;

Шубін С. П. – доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри гуманітарних дисциплін Миколаївського інституту права НУ «ОЮА».

Е 27 Євтушенко О. Н. Методичні рекомендації з навчального курсу «Публічне управління» / О. Н. Євтушенко, В. І. Андріяш. – Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2019. – 28 с. – (Методична серія ; вип. 274).

Методичні рекомендації з навчального курсу «Публічне управління» спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» в межах проекту «Державна політика формування ефективного функціонування та розвитку спроможних до самоврядування територіальних громад у процесі децентралізації як запорука національної безпеки» № держреєстрації ID:118528 03.07.2017 (466-1).

УДК 005:[174:341](076)

ISSN 1811-492X

© Євтушенко О. Н., Андріяш. В. І. 2019

© ЧНУ ім. Петра Могили, 2019

ЗМІСТ

Тема лекції. Публічне управління: поняття та наукові засади	4
I. Науково-методичне обґрунтування теми	4
II. Навчальні цілі заняття	7
III. Розвиток особистості (виховні цілі)	8
IV. Міждисциплінарна інтеграція	9
V. План та організаційна структура лекції	10
VI. Зміст лекційного матеріалу	11
а) розгорнутий конспект змісту теми	11
1. Предметна область теорії публічного управління.....	11
2. Поняття публічного управління.....	14
3. Публічне адміністрування й публічна адміністрація	17
4. Складові публічного управління.....	19
VII. Матеріали активізації студентів під час викладання лекції	23
Питання	23
VIII. Матеріали для самопідготовки студентів	24
а) за темою, що викладена в лекції.....	24
Література	24
Питання	25
б) за темою наступної лекції («Принципи і закони публічного управління»)	25
Література	25
Питання	26

Тема лекції: ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ: ПОНЯТТЯ ТА НАУКОВІ ЗАСАДИ

I. НАУКОВО-МЕТОДИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ТЕМИ

Європейські країни, протягом останнього півріччя XX століття, у відповідь на виклики, пов'язані з необхідністю визначення та реалізації довготривалих програм розвитку, вимоги громадян, котрі виявляли невдоволення роботою органів влади як на центральному, так і на місцевому рівні, й не надто високою якістю публічних послуг, що ними надаються, почали проводити ряд структурних реформ, спрямованих на покращення їх функціонування.

Реформи умовно можна поділити на: *адміністративні* (скорочення числа адміністративних одиниць, зокрема муніципалітетів), *організаційні* (зміна внутрішньої структури владних установ), *фінансові* (збільшення обсягів ресурсів, що надаються органам місцевої влади), *функціональні й процедурні* (децентралізація повноважень органів державної влади (далі ОДВ) та їх передачу органам місцевого самоврядування (далі ОМС).

Найважливішою реформою в європейських країнах варто вважати реформу децентралізації. Завданнями її були: надання більш якісних послуг громадянам, підвищення результативності діяльності ОДВ та ОМС, наближення послуг до їх споживачів, досягнення прозорості дій публічної адміністрації, більш активне залучення громадян до прийняття рішень, консолідація бюджетної політики, розвиток ресурсної бази ОМС.

Також проводились реформи з удосконалення власної роботи владних установ, які спричинили появу нової форми управління в публічному секторі – публічного управління. Внутрішня діяльність ОДВ та ОМС була спрямована на вирішення управлінських питань, щодо контролю, керівництва, планування, організаційного й інформаційного забезпечення, управлінням персоналом, оцінювання ефективності його роботи.

Організація публічного управління в країнах ЄС базувалося на демократичній децентралізації влади й здійснювалося шляхом передання достатніх повноважень на найближчий до людей рівень (принцип субсидіарності), що призвело до появи нових підходів щодо управління:

- традиційні способи управління, що ґрунтувалися на чіткості бюрократичних процедур, замінювалися на ті, що орієнтувалися на надання якісних публічних послуг;
- існуючі механізми управління замінювалися на ринкові, спрямовані на результат;
- для підвищення продуктивності роботи ОДВ та ОМС запроваджувався ринковий стиль управління;
- ресурсна база ОМС зміцнювалася, підвищувалася ефективність діяльності публічних адміністрацій, що сприяло активній участі громадян у прийнятті рішень;
- реформа децентралізації зміцнювала інституційну спроможність ОМС у задоволенні потреб населення, наданні більш якісних послуг, а також у розробці та впровадженні проектів і програм стратегічного розвитку адміністративно-територіальних одиниць (громад).

Указані підходи були тими чинниками, що вплинули на появу нової форми управління – публічного управління й створили міцніші підвалини для розбудови сильних, ефективних європейських держав.

Упродовж останніх років структурні реформи, що відбуваються в Україні, незважаючи на зовнішні й внутрішні виклики, сприяли досягненню макроекономічної стабільності та повернули позитивну динаміку розвитку української економіки. Зростає валовий внутрішній продукт, обсяг інвестицій, надходжень до бюджету країни, системно зменшується державний борг, відбувається розбудова та модернізація інфраструктурних та виробничих об'єктів, успішно проводиться реформа децентралізації. Усі ці зміни, що відбуваються сьогодні в державі, є основою для підвищення добробуту та рівня життя – громадян України.

Відбувається системна й орієнтована на результат робота українського Уряду, що спрямована на досягнення стратегічних цілей (рис. 1.1)

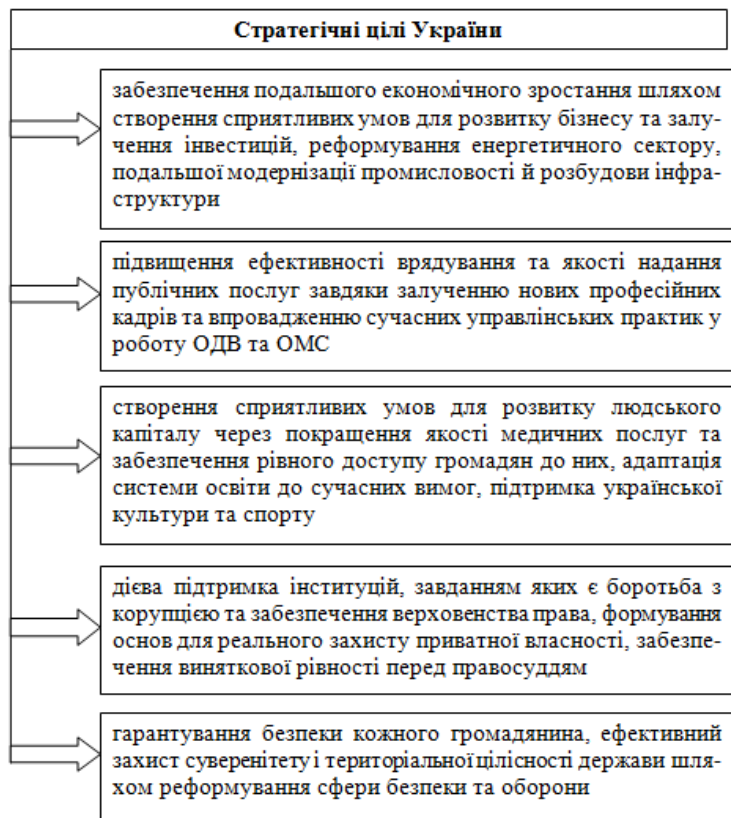

Рис. 1.1. Стратегічні цілі України

II. НАВЧАЛЬНІ ЦІЛІ ЗАНЯТТЯ

У межах лекції «Публічне управління: поняття та наукові засади» студенти мають:

- ознайомитися з предметною областю публічного управління, із поняттями публічного управління та публічного адміністрування;
- розглянути зміст та основні складові публічного управління;
- засвоїти та відтворити на професійному рівні системні знання з публічного управління;
- відслідковувати і оцінювати тенденції публічного управління;
- знати технології та процедури формування цілей публічного управління;
- обґрунтовувати перспективні наукові напрями еволюції управління у сфері публічного адміністрування.

ІІІ. РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ (ВИХОВНІ ЦІЛІ)

Виховні цілі спрямовані на формування у студентів європейського світогляду, формування морально-етичних складових управлінської культури, рис, властивих для представників демократичного суспільства.

IV. МІЖДИСЦИПЛІНАРНА ІНТЕГРАЦІЯ

№	Дисципліни	Знати	Уміти
Попередні дисципліни			
1	«Публічна політика»	Особливості вироблення публічної політики національного, регіонального та місцевого рівнів, функціонування політичних інститутів та процесів, що визначають її специфіку	Визначати зовнішні й внутрішні чинники впливу на розвиток публічного управління в Україні
Наступні дисципліни			
2	«Психологія управління»	Психологічний контекст управлінських відносин та психологічні закономірності управлінського процесу	Визначати закономірності управління
Внутрішньопредметна інтеграція			
3	«Політологічні аспекти публічного управління»	Правильно оцінювати сутність та зміст політичних явищ і процесів, орієнтуватись у політико-правових нормах політичної діяльності і політичних відносин, внутрішньої та зовнішньої політики держави	Визначати теоретичні, духовні, прикладні та інструментальні компоненти політичного знання, їх роль і функції у підготовці політичних рішень

**V. ПЛАН ТА ОРГАНІЗАЦІЙНА
СТРУКТУРА ЛЕКЦІЇ**

№	Основні етапи лекції та їх зміст	Цілі в рівнях абстракції	Тип лекції. Засоби активізації студентів. Матеріали методичного забезпечення	Розподіл часу
Підготовчий етап				
1	Визначення актуальності теми, навчальних цілей лекції та мотивація		Див. пп. I і II	15 %
Основний етап				
2	1. Предметна область теорії публічного управління. 2. Поняття публічного управління. 3. Публічне адміністрування 4. Складові публічного управління	β-II	Тематична лекція. Лекція із застосуванням наочності. Засоби наочності: комп'ютер, проектор, презентація	80 %
Заключний етап				
3	Резюме лекції, загальні висновки. Відповіді на можливі запитання. Завдання для самопідготовки студентів.		Навчальна літ-ра, питання (див. п. VIII б)	5 %

VI. ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНОГО МАТЕРІАЛУ

а) розгорнутий конспект змісту теми

1. Предметна область теорії публічного управління

Теорія публічного управління, як багато інших наук (теорія держави і права, політологія, соціологія, політична соціологія, соціологія управління, психологія управління тощо) вивчає діяльність держави та її інституцій. Однак, якщо *теорія держави і права* вивчає державу і право як явища суспільного життя і закономірності їх виникнення і розвитку в суспільстві; *політологія* – сутність і закономірності політичної діяльності держави; *соціологія* – умови та процеси у суспільстві; *політична соціологія* – соціальні основи і соціальну обумовленість функціонування державних інститутів; *соціологія управління* – універсальність саморегуляції соціальної системи; *психологія управління* – психологічні особливості управлінської діяльності, то *публічне управління* (англ. – public management) – вивчає найважливіші функції держави як інституту управління суспільством, теорії управління, що вплинули на розвиток науки публічного управління.

Публічне управління як наука вивчає такі теорії: ідеальної бюрократії Макса Вебера, класичну – на практиці модель публічного адміністрування (public administration), поведінкову, неокласичну – public management, сучасну – new public management тощо.

Об'єктом публічного управління є політико-правові і соціальні відносини з приводу впорядкування суспільних справ на всіх рівнях управління.

Предметом публічного управління є закономірності, принципи, методи, форми, тенденції теорії та практики діяльності органів влади. Предметна область публічного управління окреслена такими основними поняттями: держава, суспільство, політика, влада, публічна влада, державна влада, муніципальна влада (рис. 1.2).

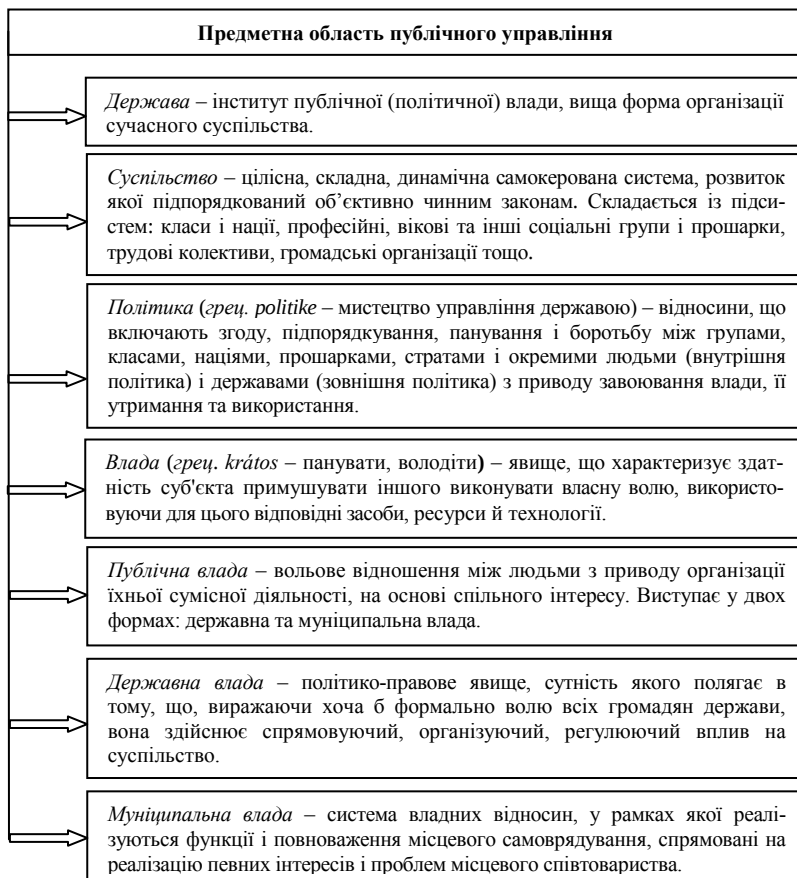

Рис. 1.2. Предметна область публічного управління

Публічне управління спрямоване на реалізацію публічної влади й забезпечення ефективного функціонування всієї системи політичних інституцій у країні.

Термін «публічна влада» почав вживатися в Україні після ухвалення у 1996 році Конституції України, у ст. 5 якої визначено, що єдиним джерелом влади в Україні є народ, який здійснює владу безпосередньо і через ОДВ та ОМС (рис. 1.3).

Отже, **публічна влада** – це державна влада (виконавча, законодавча та судова), публічна самоврядна влада в особі представницьких

та виконавчих органів місцевого самоврядування та громадських інституцій.

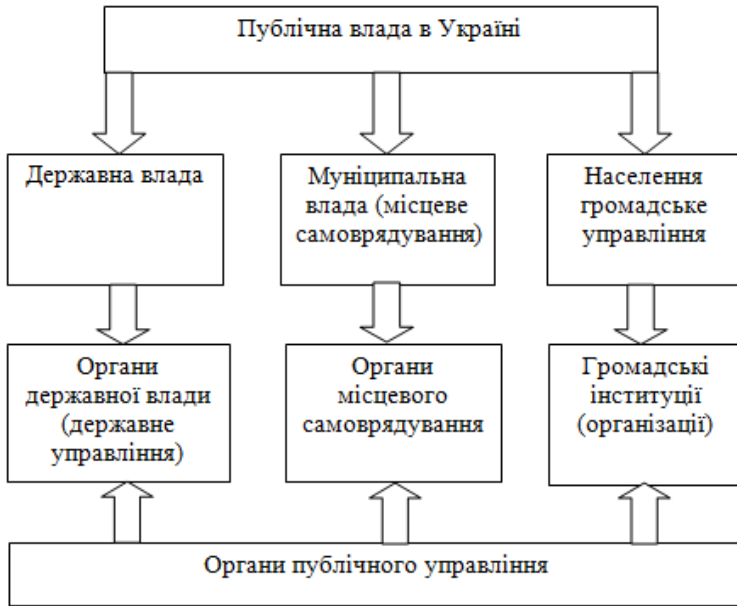

Рис. 1.3. Публічна влада в Україні

Підкреслимо: **«Публічна влада** реалізує артикульовані суспільні інтереси держави («територіально-організованого співтовариства»), що консолідує це співтовариство як цілісну систему відповідно до панівних у суспільстві цінностей, через органи публічного управління – органи державної влади (державне управління), органи місцевого самоврядування а також може здійснюватися безпосередньо населенням (через громадські інституції).

Державна влада – це верховна суверенна влада державно-організованого народу, що реалізується як за допомогою ОДВ, так і за допомогою інститутів безпосереднього народовладдя. Державна влада характеризується суверенністю, універсальністю та здатністю владно-примусового впливу на поведінку людей та їхніх організацій.

Державне управління є одним із видів діяльності зі здійснення державної влади (поруч із законотворенням і правосуддям), яке полягає у практичній реалізації організаційних, виконавчо-розпорядчих функцій із втілення в життя вимог законодавства і здійснення на цій основі управлінського впливу щодо певних об'єктів.

У Конституції України ст. 7. записано: «В Україні визнається і гарантується місцеве самоврядування».

Місцеве самоврядування в Україні – це гарантоване державою право та реальна здатність територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання в сільську громаду жителів кількох сіл, селища, міста – самостійно або під відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України.

Зрозуміло, що визначальну роль у системі публічного управління відіграє державне управління, але в умовах демократизації й децентралізації державної влади, зростає активність як місцевого самоврядування, так і громадських інституцій.

2. Поняття публічного управління

Термін «публічне управління» (англ. *public management*) уперше був використаний англійським державним службовцем Десмондом Кілінгом у 1972 р. замість терміна «публічне адміністрування» (англ. *public administration*). За його визначенням «Публічне управління – це пошук у найкращий спосіб використання ресурсів задля досягнення пріоритетних цілей державної політики.

Найкраще розкрити зміст поняття «публічне управління» можна за допомогою слів «публічний» та «управління».

Поняття «публічний» походить від латинського слова *publicus* – суспільний, народний, тобто «*публічний*» – це відкритий, гласний, суспільний, тобто той, що відбувається в присутності публіки, людей; прилюдний, привселюдний, гласний, відкритий; або призначений для широкого відвідування, користування; громадський, загальний, загальнодоступний.

Термін «*управління*» означає керівництво чим-небудь (або ким-небудь). Так у Новому тлумачному словнику української мови – управляти означає спрямовувати: діяльність, роботу кого-, чого-

небудь; бути на чолі когось, чогось; хід якогось процесу, впливати на розвиток, стан чого-небудь.

Отже «публічне управління» – це цілеспрямований вплив, необхідний для узгодженої спільної діяльності людей, який здійснюється через прийняття і реалізацію відповідних нормативно-правових актів (законів, постанов, розпоряджень) зорієнтований на реалізацію публічних (загальних) інтересів.

Предмет публічного управління можна визначити через функції держави, та діяльність ОДВ, що спрямовані на ефективне функціонування всієї системи політичних інституцій, розвиток суспільства, окремих його підсистем (політичної, економічної, соціальної, адміністративної, правової, гуманітарної тощо). Також його можна охарактеризувати через такі специфічні риси (рис. 1.4).

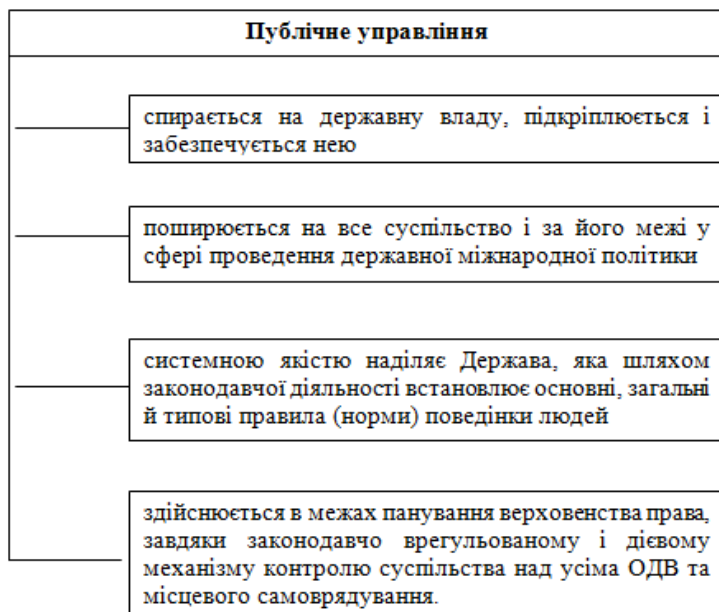

Рис. 1.4. Специфічні риси публічного управління

Подано визначення публічного управління, що пропонуються науковцями.

Публічне управління – це організуючий і регулюючий вплив держави на суспільну життєдіяльність людей з метою її впорядкування, збереження, спираючись на владну силу, яку обмежує дієвий суспільний контроль.

Згідно з глосарієм Програми розвитку ООН «публічне управління» – це галузь практики та теорії, яка є ключовою для публічного адміністрування та зосереджена на внутрішній діяльності державних установ, зокрема на вирішенні таких управлінських питань, як: контроль, керівництво, планування, організаційне забезпечення, забезпечення інформаційними технологіями, управління персоналом та оцінка ефективності.

На думку науковців Оксфордського університету, публічне управління – застосовується що найменше у трьох значеннях (рис. 1.5).

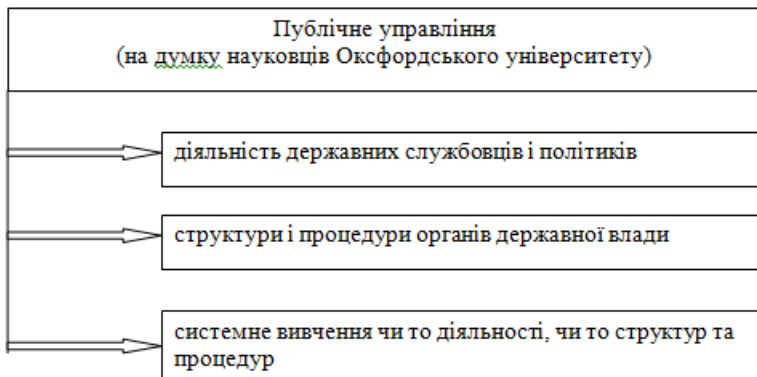

Рис. 1.5. Публічне управління (Оксфордський університет)

Дослідник Т. Семенчук визначає публічне управління, як взаємодію органів державної влади із суспільством у вигляді реалізації специфічних державних функцій з метою забезпечення соціально-політичного ефекту.

Науковці Дж. Пріфінер та Р. Пристюс визначають публічне управління, як управління організацією та спрямуванням людських і матеріальних ресурсів *зادля досягнення пріоритетних цілей суспільного розвитку*.

Таким чином, публічне управління – це...

- діяльність, яка забезпечує ефективне функціонування системи ОДВ, ОМС, громадських (неурядових) організацій, фізичних осіб та інших суб'єктів громадянського суспільства з метою реалізації державної політики в найрізноманітніших сферах суспільного життя;
- владний вплив на життєздатність людей з боку ОДВ, ОМС, та громадських організацій шляхом застосування сукупності методів (економічних, адміністративних, інформаційно-психологічних та ін.) з метою досягнення цілей суспільного розвитку;
- пошук найкращого способу використання ресурсів задля досягнення основних цілей суспільного розвитку, спільно організований урядом, представницькою владою та громадянським суспільством.

3. Публічне адміністрування й публічна адміністрація

Публічне адміністрування (public administration), як наука, має свій інструментарій і вивчає питання наукової організації праці у сфері виконавчої влади, запровадження в роботі державного апарату сучасних інформаційних технологій, питання оптимізації процесів державного управління та управлінських функцій, послуг тощо.

Дефініцію «публічне адміністрування» (public administration), краще зрозуміти виходячи з того, що «*публічне*» – це «спільне, доступне для всіх, яке служить всім», а термін *адміністрування* (від латинського «*administrum*») – завідування, підпорядкованість та служіння, управління установою, організацією, підприємством тощо (рис. 1.6). Таким чином, *публічне адміністрування* – це, по-перше, професійна діяльність службовців, а по-друге, система адміністративних інституцій, які здійснюють функції управління у різних сферах суспільного життя.

«*Публічне адміністрування*» (public administration) – це регламентована законами та іншими нормативно-правовими актами діяльність суб'єктів публічного управління, що пов'язана з реалізацією управлінських функцій способами, визначеними в інструкціях, регламентах і процедурах, яка концентрується на впровадженні в життя директив, розпоряджень, наказів тощо.

Саме тому у вузькому розумінні публічне адміністрування розглядається як діяльність виконавчої влади, тобто як професійна діяльність державних службовців, яка охоплює всі види діяльності, спрямовані на реалізацію напрямів державної політики.

У *широкому* – під публічним адмініструванням розуміють систему управління, представлену адміністративними інститутами в рамках прийнятої в державі структури публічної влади.

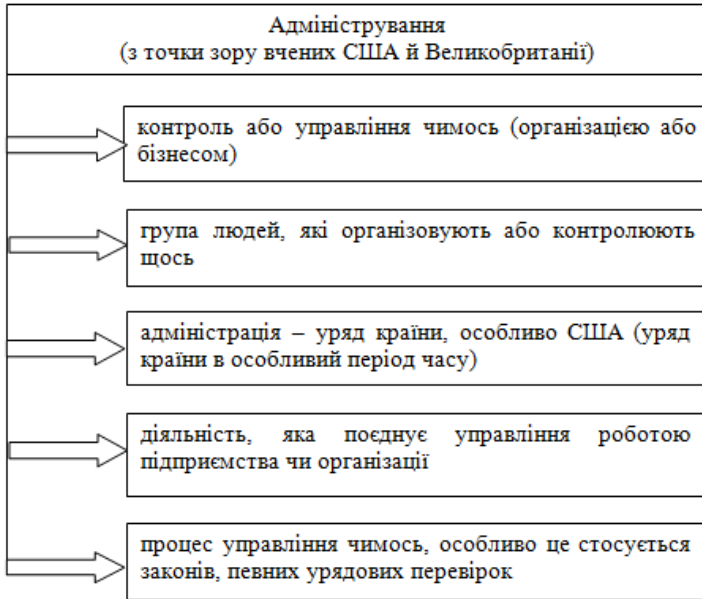

Рис. 1.6. Значення терміна «адміністрування»

«Публічне адміністрування» як наукова галузь має своє об’єктно-предметне поле досліджень, а саме всі види діяльності держави – здійснення виконавчої влади та надання державних послуг.

Що стосується поняття «*публічна адміністрація*», то воно характеризує сукупність державних і недержавних суб’єктів публічної влади, які відповідно до закону чи адміністративного договору мають повноваження забезпечувати виконання законів, діяти в публічних інтересах (виконуючі публічні функції).

Необхідність проведення реформування публічної адміністрації в Україні зумовлена невідповідністю

У зв’язку з цим, що існуюча публічна адміністрація в Україні не відповідає стратегічному курсу держави до демократії та європейських

стандартів врядування, є надмірно централізованою, неефективною, схильною до корупції, закритою від суспільства і відірваною від потреб простої людини, назріла необхідність її реформування (*Відповідно до глобального індексу конкурентоспроможності, за показником якості державних інституцій у 2017–2018 рр. Україна посідає 110 місце з 137 країн світу*).

Отже реформа публічної адміністрації в Україні, яка почалась з 2015 року, поки ще не стала інституційною основою впровадження інших реформ в Україні, але й сама перебуває під загрозою рвану.

Основними завданнями реформи публічної адміністрації в Україні є такі:

- формування стабільної та ефективної організації і діяльності виконавчої влади;
- організації професійної, політично нейтральної та відкритої публічної цивільної служби (служби в органах виконавчої влади та місцевого самоврядування);
- створення системи спроможного місцевого самоврядування;
- зміцнення статусу громадянина у відносинах з органами публічної адміністрації;
- гарантування підконтрольності публічної адміністрації політичній владі та суспільству.

Таким чином, створення ефективної системи публічної адміністрації в Україні, що надаватиме якісні публічні послуги громадянам на рівні, що відповідає європейським стандартам, – це виконання суспільного замовлення.

4. Складові публічного управління

Публічне управління є різновидом соціального управління, локалізованого в межах територіальних колективів, що має кілька рівнів інституціоналізації: державний, регіональний і муніципальний.

Публічне управління – здійснюється на основі волевиявлення колективу людей (суспільства, країни, громади) та реалізується певними суб'єктами (органами публічного управління) для задоволення потреб указаних колективів людей. Публічне управління в сучасних умовах характеризується такими сутнісними властивостями, як транспарентність, легітимність та демократичність, тому що в ньому, на відміну від

державного управління, бюрократичні процедури застосовуються лише там і тоді, коли процедури безпосередньої участі населення в управлінні застосовувати неможливо. Для публічного управління характерна децентралізація повноважень та безпосередня участь населення у здійсненні управлінських процедур.

Публічне управління як процес управління суспільними справами пов'язане зі здійсненням публічної влади і складається з:

1) *державного управління* де суб'єктом є держава в особі відповідних структур;

2) *місцевого самоврядування*, де суб'єктом управління є територіальна громада в особі органів місцевого самоврядування;

3) *громадського управління*, де суб'єктами є недержавні утворення, громадські організації.

Державне управління – вид публічного управління (табл. 1.1). Як система, воно має такі складові:

- суб'єкт управління (управляючу систему);
- взаємовідносини (управлінську діяльність/процес);
- суспільну систему (об'єкт управління), тобто сфери і галузі суспільного життя.

Таблиця 1.1

Підходи до визначення поняття «державне управління»	
Автори інституції	Державне управління – це
В. Авер'янов	особливий та самостійний різновид діяльності держави, що здійснює окрема система спеціальних державних органів – органів виконавчої влади
Г. Атаманчук	практичний, організуючий вплив держави на суспільну життєдіяльність людей з метою її впорядкування, збереження або перетворення, який спирається на її владну силу
А. Пікулькін	спосіб реалізації державною владою розпорядчо-дозвільних функцій, спрямованих на виконання законів, інших нормативно-правових актів та політичних рішень
В. Цветков	вид публічного управління – це організація та функціонування виконавчих органів

Державне управління здійснюється спеціальним апаратом держави, діяльність якого має юридично-владний й спрямоване на реалізацію запитів та потреб суспільства, на якісне й ефективне надання насе-

ленню державних послуг. ОДВ, як суб'єкти державного управління, діють у межах компетенції, визначеної для них у відповідних нормативних актах, та наділені необхідними державно-владними повноваженнями.

Місцеве самоврядування – це самостійний елемент державної (публічно-владної) системи з чітко визначеною в законі сферою компетенції, а також чітко зафіксованими правами, обов'язками і відповідальністю.

Воно має формуватися та конструюватися «знизу» природним шляхом за відповідної підтримки держави і під її контролем, тобто без державної підтримки місцеве самоврядування сформуватися не може.

Ознаками самостійності місцевого самоврядування є:

- формування органів влади «знизу», шляхом прямих виборів членами самоврядної спільноти;
- реальне існування автономних у межах своєї компетенції різних рівнів місцевого самоврядування, а також органів самоорганізації населення та громадського самоврядування з переданим їм колом повноважень і засобів для їх реалізації;
- наявність муніципальної власності на землю, тобто власності жителів даного місцевого співтовариства на територію спільноти.

В Україні в процесі децентралізації, ОМС (громади) здобули ресурс, фінанси, повноваження, права самостійно розв'язувати свої проблеми, що безпосередньо впливає на ефективність процесу реалізації публічної влади на всій території країни.

Громадське управління – це управління, яке здійснюється ОМС, об'єднаннями громадян, іншими недержавними утвореннями. Його суб'єктами є різні самоврядні структури (громадські організації, об'єднання) та їхні органи, що виступають як суб'єкти публічного управління виключно від свого імені тільки для вирішення питань, що визначені їх статутними документами.

Також до громадського управління відносяться органи самоорганізації населення: будинкові, вуличні, квартальні комітети, комітети мікрорайонів, районів у містах, сільські, селищні (Закон України «Про органи самоорганізації населення» від 11 липня 2001 р.) і є однією з форм участі членів територіальних громад сіл, селищ, міст, районів у містах у вирішенні окремих питань місцевого значення.

Громадська організація – об'єднання громадян, засновниками та членами (учасниками) якого є фізичні особи», яке створюється для спільної реалізації спільних інтересів (культурних, економічних, вікових, гендерних, регіональних, релігійних, професійних, соціальних тощо) (Закон України «Про громадські об'єднання»).

Громадська організація об'єднання є однією з організаційно-правових форм громадських об'єднань в Україні. Спільними ознаками яких є принципи добровільного членства, рівноправності, самоврядування, законності і гласності.

Таким чином, складовими публічного управління є: державне управління, місцеве самоврядування і громадське управління, які спрямовують власну діяльність на благо суспільства, що зумовлено єдністю публічних інтересів, цілей і завдань. В умовах децентралізації влади зростає активність органів місцевого самоврядування, а також недержавних формувань і структур, які беруть дедалі більшу участь в управлінні не тільки громадськими, а й державними справами, у розв'язанні політичних, господарських і соціально-культурних проблем.

VII. МАТЕРІАЛИ АКТИВІЗАЦІЇ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ ЛЕКЦІЇ

Питання:

1. Основні підходи до розуміння публічного управління.
2. У чому полягає багатоаспектність такого складного суспільного явища як «управління»?
3. Складіть схему співвідношення понять «управління», «публічне управління», «державне управління», та «публічне адміністрування», «місцеве самоврядування».
4. Охарактеризуйте предмет публічного управління?
5. Специфіка публічного управління. Суб'єкт та об'єкт публічного управління.
6. Обґрунтуйте, що публічне адміністрування – це регламентована законами та іншими нормативно-правовими актами діяльність суб'єктів публічного управління.
7. Обґрунтуйте необхідність проведення реформування публічної адміністрації.
8. Намалюйте схему: «Складові публічного управління».
9. Охарактеризуйте громадське управління у публічній сфері.

VIII. МАТЕРІАЛИ ДЛЯ САМОПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ

а) за темою, що викладена в лекції

Література:

1. Атаманчук Г. В. Теория государственного управления : курс лекций / Г. В. Атаманчук. – М. : Юрид. лит. 2010. – 400 с.
2. Балабаєва З. Вудро Вілсон про витоки та причини виникнення теорії публічного адміністрування / З. Балабаєва // Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. пр. ОРІДУ / голов. ред. М. М. Іжа. – Одеса, 2010. – Вип. 4 (44). – С. 6–11.
3. Бойчук М. А. Влада і громадянське суспільство : механізми взаємодії : монографія / М. А. Бойчук – К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2007. – 211 с.
4. Гречко Т. К. Публічне управління в забезпеченні сталого (збалансованого) розвитку : навч. посіб. / Т. К. Гречко, С. А. Лісовський, С. А. Романюк, Л. Г. Руденко. – Херсон : Гринь Д. С., 2015. – 264 с.
5. Євтушенко О. Н. Теоретико-методологічні основи державного управління : навчальний посібник / О. Н. Євтушенко, В. М. Ємельянов, Г. В. Коваль, С. П. Тимофєєв, В. С. Фуртатов. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2010. – 268 с. (Гриф МОН)
6. Євтушенко О. Н. Влада у категоріальному апараті сучасної політичної науки / О. Н. Євтушенко // Гілея (науковий вісник) : збірник наукових праць. – К., 2010. – Вип. 40. – С. 323–329.
7. Євтушенко О. Н. Публічна влада в політичній системі України в умовах розбудови громадянського суспільства / О. Н. Євтушенко // «Ольвійський форум – 2011 : стратегії України в геополітичному просторі» : тези. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2011. – Том 6. – С. 52–55.
8. Євтушенко О. Н. Громадянське суспільство та інститути публічної влади в політичній системі України / О. Н. Євтушенко // Наукові праці : Науково-методичний журнал. – Вип. 143. – Т. 155.

- Політологія. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2011. – С. 56–61.
9. Євтушенко О. Н. Публічне управління : поняття та зміст // «Ольвійський форум – 2015 : стратегії країн Причорноморського регіону в геополітичному просторі» : тези / О. Н. Євтушенко, В. І. Андріяш. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2015. – Том 1. – С. 57–59.
 10. Євтушенко О. Н. Державне управління: навчальний посібник у 3-х частинах. Ч. 1. Основи теорії державного управління / О. Н. Євтушенко, В. І. Андріяш. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. – 268 с. (Гриф МОН)
 11. Чиркин В. Е. Публичное управление : учебник / В. Е. Чиркин. – М. : Юристъ, 2014. – 475 с.
 12. Ястремська О. М. Публічне адміністрування : навчальний посібник / О. М. Ястремська, Л. О. Мажник. – Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 132 с. (Укр. мов.).

Питання:

1. Як Ви вважаєте, що означає поняття «управлінський вплив» та в чому полягає його відмінність від поняття «управління»?
2. Спробуйте розкрити зміст понять «публічне управління» та «публічна влада», їх відмінність від державного управління.
3. Розкрийте, будь ласка, співвідношення понять «державне управління» та «виконавча влада».
4. Японський варіант людських стосунків.
5. Публічне управління в контексті неокласичної теорії управління.
6. Концепція порівняння та «новий менеджмент».
7. Основні теорії та школи управління суспільством і країною.
8. Еволюція публічного адміністрування.

б) за темою наступної лекції («Принципи і закони публічного управління»).

Література:

1. Атаманчук Г. В. Теория государственного управления : курс лекций / Г. В. Атаманчук. – М. : Юрид. лит. 2010. – 400 с.

2. Бойчук М. А. Влада і громадянське суспільство : механізми взаємодії : монографія / М. А. Бойчук. – К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2007. – 211 с.
3. Державне управління : теорія і практика / за заг. ред. докт. юрид. наук, проф. В. Б. Авер'янова. – К., 2002. – 432 с.
4. Євтушенко О. Н. Теоретико-методологічні основи державного управління : навчальний посібник / О. Н. Євтушенко, В. М. Ємельянов, Г. В. Коваль, С. П. Тимофєєв, В. С. Фуртатов. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2010. – 268 с. (Гриф МОН)
5. Євтушенко О. Н. Державна влада і місцеве самоврядування в політичній системі суспільства : монографія / Олександр Никифорович Євтушенко. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2010. – 516 с.
6. Євтушенко О. Н. Державне управління : навчальний посібник у 3-х частинах. Ч. 1. Основи теорії державного управління / О. Н. Євтушенко, В. І. Андріяш. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. – 268 с. (Гриф МОН)
7. Чиркин В. Е. Публичное управление : учебник / В. Е. Чиркин. – М. : Юристъ, 2004. – 475 с.

Питання:

1. Охарактеризуйте принципи в системі публічного управління.
2. Загальнометодичні принципи публічного управління.
3. Принципи публічного управління як соціально-політичний процес.
4. Назвіть об'єктивні закони публічного управління.
5. Дайте визначення понять: «публічне управління», «публічна влада», «демократія», «принципи», «централізація», «децентралізація».
6. Назвіть основні ознаки моделі державного управління перехідних суспільств.
7. Чим відрізняються американська, європейська і японська моделі управління?
8. Чому державне управління України виявилось нездатним забезпечити рішуче збалансоване реформування суспільства?
9. Наведіть приклади методів управлінської діяльності, які використовуються в Україні.

ДЛЯ НОТАТОК

Навчальне видання

**Олександр Никифорович
ЄВТУШЕНКО,
Вікторія Іванівна
АНДРІЯШ**

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З КУРСУ «ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ»

У межах проекту «Державна політика формування
ефективного функціонування та розвитку
спроможних до самоврядування територіальних громад
у процесі децентралізації як запорука національної безпеки»
№ держреєстрації ID:118528 03.07.2017 (466-1)

Випуск 274

Редактор *Я. Котенко.*

Технічний редактор, комп'ютерна верстка *Д. Кардаш.*
Друк *С. Волинець.* Фальцювально-палітурні роботи *О. Мішалкіна.*

Підп. до друку 06.09.2019

Формат 60x84¹/₁₆. Папір офсет.

Гарнітура «Times New Roman». Друк ризограф.

Ум. друк. арк. 1,63. Обл.-вид. арк. 0,82.

Тираж 54 пр. Зам. № 5773.

Видавець і виготовлювач: ЧНУ ім. Петра Могили.

54003, м. Миколаїв, вул. 68 Десантників, 10.

Тел.: 8 (0512) 50-03-32, 8 (0512) 76-55-81, e-mail: rector@chmnu.edu.ua.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6124 від 05.04.2018.